

УДК 657;658

JEL Classification: M 10; M 14; M 40

СЕМЕНОВА СВІТЛАНА МИКОЛАЇВНА¹

1* к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування, Державний торговельно-економічний університет, e-mail: s.semenova@knute.edu.ua, ORCID ID: 0000-0001-7250-7482, Scopus Author ID: 57014795700

ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН У ПІДГОТОВЦІ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ

Мета. Концепція інтегрованої звітності значно розширює ефективність корпоративного звітування компаній. Інтегрована звітність здатна задовольнити інформаційні потреби широкого кола користувачів, оскільки передбачає поєднання в одному документі фінансової інформації про створення вартості, управління ризиками, з інформацією про соціальну відповідальність та екологічні наслідки діяльності. Досвід європейських країн у підготовці інтегрованої звітності торкається питань покращення прозорості, ефективності, екологічної та соціальної відповідальності приватних компаній і державних установ, розкриття інформації про внесок у досягнення цілей сталого розвитку. Метою статті є порівняння досвіду і національних особливостей підготовки інтегрованої звітності європейських країн, огляд нормативно-правового регулювання та практики розкриття інформації. **Методика.** Під час проведення дослідження використовувались такі наукові методи, як аналіз, синтез, порівняння, систематизація, індукція, дедуктивний метод, аналогія, моделювання, системний підхід. **Результати.** Інтегрована звітність є результатом інтегрованого мислення, відображеного у звітності про створення вартості компанії. У Європі практика підготовки інтегрованої звітності найбільш поширена у Франції, Данії, Бельгії, Німеччині, Італії, Іспанії, Швеції, Нідерландах та Великобританії. Основні відмінності між країнами полягають у відсутності єдиних для всіх правил і стандартів, значному впливі національного законодавства, варіативності суб'єктів звітування, наповнення та формату інтегрованої звітності, її аудиту, ментальному розумінні та сприйнятті. Інтегроване звітування європейських компаній спирається на вимоги Директив 2014/95/ЄС та 2013/34/ЄС, Міжнародну концептуальну основу IIRF, стандарти GRI, ESG, IFRS, SDG. Таким чином, поєднуючи в одному документі інформації про екологічні, соціальні та управлінські показники діяльності, створення вартості, управління впливом на суспільство та навколишнє середовище, внесок у вирішення глобальних проблем. **Практична значимість.** Впровадження досвіду європейських країн у підготовці інтегрованої звітності має велике значення для української економіки та суспільства у забезпеченні прозорості та підзвітності бізнесу, корпоративної соціальної відповідальності, покращення економічної стійкості, конкурентоспроможності компаній та залучення інвестицій.

Ключові слова: звітність; інтегрована звітність; фінансова звітність; нефінансова звітність; Європейський Союз; досвід європейських країн; Директива 2014/95/ЄС; сталий розвиток; соціальна відповідальність; корпоративна звітність.

Постановка проблеми

Сучасний динамічний світ розвивається значними темпами. Діджиталізація, активні процеси економічної інтеграції, загострення глобальних проблем значно розширили вимоги до розкриття інформації про діяльність компаній та установ у звітності, яка тепер не обмежується лише фінансовими показниками. Зростає роль інтегрованої звітності як нового підходу до звітування, який поєднує інформацію про фінансові результати, соціальну відповідальність, екологічну стійкість та управління ризиками. Інтегрована звітність сприяє покращенню прозорості,

ефективності, екологічної та соціальної відповідальності компаній, установ, забезпечує збалансований підхід до представлення результатів діяльності, що є важливим для досягнення цілей сталого розвитку підприємств, країн та суспільства в цілому. Європейський досвід підготовки інтегрованої звітності є надзвичайно цінним для України, що допоможе зміцнити конкурентоспроможність та сприятиме входженню вітчизняних компаній на європейські ринки. Впровадження позитивного досвіду ЄС сприятиме налагодженню практики підзвітності бізнесу і

державних установ, прискоренню євроінтеграційних процесів в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Особливості та ключові характеристики підготовки інтегрованої звітності досліджують багато науковців, практиків, серед яких необхідно відмітити праці І. Камінської [11], О. Малишкіна [15], К. Безверхого [1], В. Пантелеєва [17], Г. Уманців [24], І. Ковової [15], С. Шуляренко [15], С. Зубілевич [28], В. Жука [27], Т. Кайє [12]. Практичне використання міжнародної концептуальної основи підготовки інтегрованої звітності та особливості складання звіту про сталий розвиток представлені у праці С. Король [13], М. Курбета [13]. Нормативно-правове регулювання підготовки інтегрованої звітності в Україні та світі, зокрема в ЄС, висвітлює Н. Шевчук [20]. Дискусію про приналежність звіту про управління до фінансової, нефінансової та інтегрованої звітності, підкреслюючи при цьому невпинно зростаючу роль останньої, розкривають І. Жиглей [26], Д. Захаров [26]. Перспективи розвитку інтегрованої звітності представлено у дослідженні С. Легенчука [14], І. Поліщук [14], Т. Мулик [16], Н. Вацілової [16], О. Шпірко [19], В. Трухачова [23], Л. Хоружого [23]. Сучасний погляд на підготовку інтегрованої звітності в європейських країнах, яка поєднує розкриття інформації про внесок компаній у досягнення цілей сталого розвитку та управлінських, соціальних і екологічних аспектів, представлено у працях Дж. Вітакера [25], С. Іствуда [25], Дж. Рендторффа [18] та інших. Дослідження, проведене в ЄС М. Боченек [2], дозволило встановити тісний зв'язок між популярністю інтегрованої звітності та заможністю країни. Усе це підкреслює актуальність висвітлення досвіду європейських країн у підготовці інтегрованої звітності, необхідність поглиблення знань про характерні особливості, нормативно-правове регулювання, практичні аспекти та позитивний досвід інтегрованого звітування, який в подальшому можна втілити в Україні на шляху до повноправного членства в ЄС і посилення євроінтеграційних процесів.

Формулювання цілей

Метою статті є характеристика досвіду європейських країн та особливостей підготовки інтегрованої звітності компаній

державного і приватного секторів, огляд національних особливостей нормативно-правового регулювання та практики розкриття інформації.

Виклад основного матеріалу дослідження

Прийняття у 2013 р., а пізніше оновлення у 2021 р., Міжнародної концептуальної основи інтегрованої звітності (The International Integrated Reporting Framework – IIRF) [9] мало суттєвий вплив на практику звітування в країнах ЄС. IIRF представляє собою міжнародний стандарт, який допомагає підприємствам звітувати про свою діяльність з урахуванням фінансових та нефінансових показників, задовольняючи при цьому інформаційні потреби постачальників капіталу (фінансового, виробничого, інтелектуального, людського, соціального, екологічного). Інтегрована звітність описує, як підприємства створюють вартість на коротко-, середньо- та довгостроковій основі, враховуючи економічні, соціальні та екологічні аспекти своєї діяльності.

Інтегрована звітність (Integrated Reporting) поєднує фінансову, нефінансову та різноманітну інформацію для найбільш цілісного і всебічного представлення показників стану, динаміки розвитку та характеристики результатів діяльності підприємства, його взаємодію з навколишнім середовищем та соціумом [3]. Важливою відмінністю інтегрованої звітності є те, що вона дозволяє компаніям розкривати інформацію про свої досягнення не лише в частині фінансів, але й в інших сферах, таких як соціальна відповідальність, охорона навколишнього середовища та управління ризиками.

На практику інтегрованої звітності європейських компаній суттєво вплинула Директива Європейського Союзу 2014/95/ЄС [5] щодо звітування про нематеріальні показники, такі як корпоративна соціальна відповідальність, відносини зі співробітниками та захист прав людини. Її прийняли в листопаді 2014 року для покращення якості звітування організацій про свої соціальні та екологічні показники. Директива 2014/95/ЄС поширюється на підприємства, які становлять суспільний інтерес та мають середньоспискову чисельність працівників на дату балансу понад 500 осіб [5]. Такі підприємства,

зобов'язуються включати до звіту про управління нефінансову інформацію про свою соціальну відповідальність, екологічний вплив, відносини зі співробітниками, дотримання прав людини, заходи протидії корупції і хабарництву. Директива встановлює мінімальні вимоги до форми та змісту звітів, а також вимагає, щоб дані звіти були перевірені незалежним аудитором. Підприємства зобов'язані публікувати звіти на своїх веб-сайтах та забезпечувати їх доступність для широкого кола зацікавлених сторін і громадськості.

Хоча Директива 2014/95/ЄС не регулює безпосередньо інтегровану звітність (як визначену форму звітності, в якій компанії інтегрують в один документ інформацію про фінансові результати, соціальну відповідальність та інші аспекти своєї діяльності), але вона має прямий вплив на практику інтегрованої звітності в Європейському Союзі. Оскільки Директива 2014/95/ЄС встановлює мінімальні вимоги до звітності компаній щодо їх соціальної відповідальності та екологічних показників, це означає, що компанії, які включають інформацію про ці аспекти в свої інтегровані звіти, повинні виконувати дані вимоги.

Не зважаючи на те, що Директива 2014/95/ЄС та IIRF стосуються звітності підприємств щодо їх соціальної відповідальності, вони мають різний характер та мету. Директива 2014/95/ЄС встановлює мінімальні вимоги до звітності підприємств, тоді як International Integrated Reporting Framework допомагає підприємствам звітувати про свою діяльність у комплексі, з урахуванням фінансових та нефінансових показників, що сприяє збільшенню прозорості та відкритості діяльності підприємств.

Таким чином, Директива 2013/34/ЄС [4] в частині фінансової та Директива 2014/95/ЄС [5] щодо нефінансової звітності мають суттєвий вплив на підготовку інтегрованої звітності, спонукаючи підприємства та групи компаній до включення соціальної відповідальності та екологічних показників до своїх інтегрованих звітів, що в свою чергу сприяє більш прозорій та відкритій діяльності.

Європейський Союз докладает зусиль для створення єдиного стандарту інтегрованої звітності для європейських компаній. Це планується здійснити шляхом об'єднання існуючих стандартів, таких як: Міжнародні

стандарти фінансової звітності (International Financial Reporting Standards – IFRS) [10], Глобальна ініціатива зі звітності (Global Reporting Initiative – GRI) [7], Звітність про соціальні, екологічні та управлінські аспекти (Environmental, Social, and Governance – ESG) [6], Звітність про внесок у досягнення цілей сталого розвитку (Sustainable Development Goals – SDG) [21] та інших, в один уніфікований стандарт.

GRI (Global Reporting Initiative) та The International Integrated Reporting Framework є двома різними, але пов'язаними між собою ініціативами щодо звітності підприємств про їхні соціальні, економічні та екологічні впливи. GRI є незалежною міжнародною організацією, яка розробляє стандарти для звітності підприємств про їхні соціальні та екологічні показники. Ці стандарти включають рекомендації зі звітування про сталий розвиток та корпоративну соціальну відповідальність. IIRF – це ініціатива, яка покликана допомогти підприємствам звітувати про свою діяльність у такий спосіб, щоб відображати всі аспекти їхньої діяльності, включаючи соціальні, економічні та екологічні показники. Ініціативи GRI та IIRF допомагають підприємствам у підготовці інтегрованої звітності, надаючи зрозумілі стандарти та рекомендації [22].

Звітність SDG (Sustainable Development Goals) [21] зосереджена на розкритті інформації про внесок підприємства в досягнення Цілей сталого розвитку, перелік яких визначено ООН, для вирішення глобальних проблем, таких як бідність, нерівність і зміна клімату. Інтегроване звітування може поєднувати звітність про ефективність ESG і SDG шляхом об'єднання інформації про екологічні, соціальні та управлінські показники компанії з інформацією про її внесок у досягнення цілей сталого розвитку. Завдяки цьому інтегрована звітність може надати більш повне уявлення про вплив підприємства на суспільство та навколишнє середовище.

Дослідження показують, що на практиці компанії найбільше намагаються адаптувати свої інтегровані звіти до ключових вимог і параметрів, вкладених в IIRF. Перший інтегрований звіт з ЄС був підготовлений ще у 2002 році в Данії глобальною біотехнологічною компанією Novozymes [2], яка спеціалізується на ферментах та

мікроорганізмах. Інтегрований звіт мав на меті надати зацікавленим сторонам комплексний огляд фінансової, соціальної та екологічної продуктивності, він розкривав зусилля і зобов'язання Novozymes щодо інтеграції цілей і принципів сталого розвитку в бізнес-операції. Також він містив інформацію про фінансові результати компанії, корпоративне управління та залучення зацікавлених сторін. Інтегрований звіт Novozymes був позитивно сприйнятий і допоміг компанії стати лідером у звітності про сталість. З тих пір компанія продовжує випускати інтегровані звіти, а її практика звітування була відзначена численними нагородами.

Першими європейськими країнами, які у 2010-2011 рр. на законодавчому рівні зафіксували вимоги до розкриття нефінансової інформації були (Нідерланди, Франція і Фінляндія). Прийняття і доопрацювання стандартів, концептуальної основи та директив ЄС позитивно вплинули на практику інтегрованого звітування європейських компаній. Узагальнена характеристика досвіду європейських країн щодо підготовки інтегрованої звітності представлена в таблиці 1.

У Великобританії вимоги до фінансової звітності визначає Консультативна рада з фінансової звітності (Financial Reporting Advisory Board (FRAB) in the UK) [8]. В країні діють Рекомендації з фінансової звітності (Treasury's Financial Reporting Manual – FReM), до яких з 2017 р. також включено основні елементи нефінансової та інтегрованої звітності. Запроваджено складання Звіту про виконання (The performance report) для організацій публічного державного сектору та стратегічного звіту (The strategic report) – для приватного сектору. Звіт про виконання містить відомості про цілі і стратегію організації, основні ризики. Він складається з двох розділів:

1) Огляд, де міститься інформація про мету функціонування і досягнення стратегічних цілей організації, опис бізнес-моделі та середовища, основних факторів ризику, структури управління, наводяться підсумки роботи і пояснення про дотримання принципу безперервності діяльності.

2) Аналіз ефективності, який розкриває інтегровану оцінку показників продуктивності, пояснення їх розрахунку, склад і динаміку витрат. Нефінансова

інформація включає відомості про соціальні аспекти, дотримання прав людини, свободу і рівність, боротьбу з корупцією, питання впливу на природне середовище і вирішення екологічних проблем.

Звіт про виконання містить обов'язкові вимоги до розкриття інформації про сталий розвиток. Звіт повинен надавати всебічну, об'єктивну та зрозумілу інформацію про діяльність суб'єкта звітування. Даний звіт підлягає перевірці зовнішніми незалежними аудиторами на відповідність з іншою інформацією у фінансовій звітності.

В Іспанії найбільший прогрес у впровадженні інтегрованої звітності торкнувся великих підприємств, що становлять суспільний інтерес. Поряд з цим державний сектор досить обмежено просуває оприлюднення нефінансової звітності. Найбільший внесок у розвиток інтегрованого звітування зробили саме університети, які активно впроваджують інформаційні технології при підготовці звітів GRI. Приватні професійні організації суттєво вплинули на розвиток практики інтегрованого звітування компаній в Іспанії. Так, Асоціація обліку та бізнес-адміністрування (Spanish Accounting and Business Administration Association – AECA) веде активну роботу над розробкою рекомендацій щодо інтегрованої корпоративної звітності та соціальної відповідальності, зокрема підприємств, підзвітних громадськості.

У Франції розкриття нефінансової інформації у інтегрованій звітності найбільше регламентовано для суб'єктів державного сектору. Звітність орієнтована на інформаційні потреби громадянина і суспільства, тому вона відповідає стратегічним пріоритетам державної політики, відповідності цілям соціально-економічної ефективності, якості обслуговування та управління ресурсами. Яскравим прикладом є розкриття інформації про внесок у забезпечення енергоефективності, зменшення відходів і повторного використання ресурсів, реалізація політики циклічної (circular) економіки. Компанії звітують про впровадження нових інструментів управління та оцінки екологічної політики, моніторингу впливу на зміну клімату, охорони та відновлення природних ресурсів, захисту навколишнього середовища.

Досвід європейських країн щодо підготовки інтегрованої звітності

№	Країна	Характеристика
1	Великобританія	Імплементация вимог Директиви 2014/95/ЄС в національне законодавство відбулась у 2016 р. в частині обліку і нефінансової звітності, зокрема в таких питаннях, як: порядок визначення великих компаній, формат розкриття інформації, залучення аудиторів, штрафи за невиконання вимог. Передбачено підготовку звіту про виконання та стратегічного звіту, їх незалежний аудит.
2	Іспанія	Основний акцент інтегрованої звітності зосереджений на фінансових та економічних аспектах, додаткові розкриття стосуються соціальної відповідальності, сталого розвитку і збереження навколишнього природного середовища. На державному рівні закріплено стратегію побудови більш продуктивної, конкурентоспроможної, сталої економіки та інклюзивного суспільства. У звітність компаній ініційовано включення інформації про соціальну відповідальність і сталий розвиток.
3	Франція	Державні установи складають звіт перед громадянами та платниками податків за використання державних фінансів. Залежно від державної політики та специфіки функціонування компаній відрізняється наповнення інтегрованих звітів нефінансовою інформацією щодо соціальної, екологічної чи соціальної поведінки.
4	Італія	Нефінансова звітність відображає переважно досягнуті соціальні та антикорупційні результати. Вимоги Директиви 2014/95/ЄС найбільше вплинули на інтегроване звітування суб'єктів, які становлять суспільний інтерес. Публічні компанії, які не представлені на фондовому ринку, подають інформацію про корпоративне управління, програми соціальної відповідальності залежно від розміру та організаційно-правової форми. Решта підприємств подають нефінансову звітність на добровільній основі.
5	Нідерланди	Голландський кодекс корпоративного управління (the Dutch Corporate Governance Code) вимагає, щоб компанії звітували про довгострокове створення вартості. Аудиторській перевірці підлягає фінансова звітність і найбільш актуальні розділи звіту про управління та інтегрованої звітності. Значна увага приділяється забезпеченню прозорості звітності.
6	Німеччина	З 2017 року, всі публічні компанії, представлені на біржі зобов'язані складати інтегровану звітність. При її складанні використовуються міжнародні стандарти, зокрема Global Reporting Initiative (GRI), Кодекс зі сталого розвитку, що дозволяє забезпечити якість та порівнянність звітності. Інтегрована звітність підлягає аудиторській перевірці для забезпечення її достовірності та відкритості. Інтегрована звітність включає фінансову інформацію, інформацію про соціальну відповідальність, охорону довкілля, управління ризиками та стратегії компанії.
7	Польща	Практикується добровільність складання інтегрованої звітності, проте спостерігається зростання вимог до звітності в галузі корпоративної соціальної відповідальності (CSR). Положення про складання інтегрованих звітів регулює вимоги до складання таких звітів польськими компаніями. Підприємства повинні включати у свої інтегровані звіти фінансову звітність, інформацію про CSR, екологічний вплив та інші важливі аспекти своєї діяльності. Деякі польські компанії добровільно включають додаткові елементи у свої інтегровані звіти, наприклад, інформацію про управління ризиками, інновації та науково-дослідну діяльність.
8	Румунія	Згідно з Законом про корпоративну соціальну відповідальність, вимогами Директиви ЄС 2014/95, GRI, компанії повинні звітувати про нематеріальні показники, такі як корпоративна соціальна відповідальність, екологічні аспекти, відносини зі співробітниками та захист прав людини. На добровільній основі компанії складають й інші форми звітності, такі як звіти про сталий розвиток, звіти про корпоративну соціальну відповідальність та інші.

У Франції важливу частину інтегрованої звітності займає розкриття інформації про гендерну рівність, заходи забезпечення професійної рівності та різноманітності, запобігання дискримінації та корупції. У Франції активно схвалюються еко-відповідальні ініціативи, особливо серед державних органів і міністерств, складаються рейтинги екологічно відповідальних компаній [8].

В Італії Міністерство економіки та фінансів, починаючи з 2018 р., звітує перед парламентом про «Показники справедливого та стійкого добробуту», де у вигляді інтегрованого звіту поєднуються дані, що характеризують економічні, соціальні та екологічні аспекти діяльності, зокрема щодо питань працівників, поваги до прав людини, заходи боротьби проти хабарництва і корупції.

У Нідерландах практика інтегрованої звітності розвинута на високому рівні і має свої особливості залежно від специфіки суб'єкта, що звітує. Наприклад, державні підприємства, транспортні, енергетичні компанії (AMRO, Royal Schiphol Group, Port of Rotterdam Authority, and Tennet), незалежні громадські організації, приватні компанії звітують у відповідності до Кодексу корпоративного управління (the Dutch Corporate Governance Code). Міністерство економіки спільно з Нідерландським інститутом дипломованих бухгалтерів (the Dutch Institute of Chartered Accountants – NBA) присуджують «Еталон прозорості» (в оригіналі «Transparency Benchmark») відзначаючи, таким чином, компанії, які найбільше уваги приділяють дотриманню принципів складання звітності. Впровадження інтегрованої звітності на державному рівні розпочалось з 2018 р. за прикладом Національного статистичного управління. Таким чином, нефінансова звітність була включена в обліковий цикл підготовки звітних документів.

У Німеччині інтегроване звітування набуло все більшого значення серед великих підприємств. Наприклад, компанія BASF, яка є одним з найбільших хімічних концернів світу, опублікувала свій перший інтегрований звіт у 2015 році. Інші відомі компанії, такі як Allianz, Deutsche Bank та Siemens, також використовують підхід інтегрованої звітності для забезпечення більш повного огляду своєї діяльності та результатів. В інтегрованій звітності німецькі компанії представляють інформацію про взаємодію зі співробітниками,

клієнтами, постачальниками та іншими стейкхолдерами, а також про вплив діяльності на навколишнє природне середовище.

У Польщі складання інтегрованої звітності є добровільним, поряд з цим багато компаній готують таку звітність, оскільки це дозволяє їм продемонструвати свої досягнення в різних сферах, розкриваючи нефінансову інформацію про соціальну і екологічну відповідальність, управління ризиками та стратегію діяльності. У Польщі, як і в більшості європейських країн, при складанні інтегрованої звітності використовуються міжнародні стандарти, такі як Global Reporting Initiative (GRI), що дозволяє забезпечити якість та порівнянність інформації. Крім цього, у Польщі діє власне Положення про складання інтегрованих звітів, що визначає вимоги до складання інтегрованих звітів, які мають містити фінансову звітність, інформацію про корпоративну соціальну відповідальність та інші важливі аспекти діяльності підприємства. Також прийнятий Закон про корпоративну соціальну відповідальність встановлює вимоги до корпоративної соціальної відповідальності польських підприємств, у тому числі до складання звітності в цій сфері.

В Румунії інтегрована звітність регулюється низкою законодавчих та нормативних актів, які встановлюють вимоги до складання інтегрованих звітів. Одним з ключових є Закон про корпоративну соціальну відповідальність, прийнятий у 2017 році. Згідно з яким, підприємства зобов'язані включати у свої звіти інформацію про соціальну відповідальність, включаючи екологічний вплив, соціальні програми та дії, спрямовані на підтримку розвитку спільнот.

За галузевою ознакою найбільше інтегрованих звітів в ЄС підготовлено компаніями у сфері фінансів, обслуговування і підтримки бізнесу. Так, у 2013-2017 рр. ними підготовлено понад 500 інтегрованих звітів [2]. Найбільше зростання кількості оприлюднених інтегрованих звітів за даними 2017 р. відбулось у Франції (103 звіти), Німеччині (53 звіти), Італії (41 звіт), Швеції (41 звіт) і Данії (38 звітів) [2]. Дослідження показало, що розроблені внутрішні правила окремих країн ЄС можуть суттєво стимулювати національні компанії до підготовки інтегрованих звітів. Помітну роль відіграє ментальність та вплив стейкхолдерів у формуванні запиту на інтегровану звітність, реалізацію екологічних ініціатив, соціальної відповідальності. Наприклад, Швеція має одні з

найвищих екологічних показників діяльності (безвідходне виробництво, енергозбереження, інновації та інвестиції у відновлювані джерела енергії тощо) і відповідно в даній країні поширена практика інтегрованого звітування бізнесу. У Франції, Німеччині, Іспанії інтегрована звітність розвинена серед організацій державного сектору, установ, досвід яких переймає і бізнес.

Підприємства, які готують інтегровані звіти повинні залучати незалежних аудиторів для перевірки і підтвердження достовірності, щоб підвищити їх цінність для зацікавлених сторін. Проте, основна проблема полягає в тому, що аудиторська практика, стандарти аудиту, процедури контролю на встигають за потребами і вимогами до розкриття нефінансової інформації, її представлення в інтегрованій звітності. Ще однією характерною рисою підготовки інтегрованої звітності є необхідність понесення додаткових витрат, тому більшість європейських країн не обтяжують цим малий, а подекуди і середній бізнес. Проте гнучкий підхід до формування і представлення інтегрованих звітів залежно від розміру і специфіки діяльності господарюючих суб'єктів також може надати позитивний поштовх для усвідомлення внеску кожної компанії у досягнення цілей сталого розвитку, екологічної та соціальної відповідальності.

Таким чином, інтегрована звітність набуває все більшої популярності в країнах ЄС, оскільки відображає сучасний цілісний підхід до складання звітності, який поєднує в собі фінансову звітність, звіт про корпоративну соціальну відповідальність та звіт про сталий розвиток. Ключові особливості підготовки інтегрованої звітності в європейських країнах полягають у наступному:

1) законодавство – у різних європейських країнах можуть відрізнятися вимоги та стандарти підготовки інтегрованої звітності. Наприклад, у деяких країнах є конкретні вимоги щодо звітування про соціальну відповідальність, тоді як в інших це не обов'язково. У Нідерландах використовують стандарт GRI (Global Reporting Initiative), щоб забезпечити соціальну та екологічну звітність, тоді як Великобританія практикує стандарти IIRF, IFRS (International Financial Reporting Standards) та UK Corporate Governance Code, що встановлює вимоги до інтегрованої звітності та її взаємодії з фінансовою звітністю;

2) формат інтегрованої звітності може відрізнятися в залежності від країни. Наприклад, деякі країни можуть вимагати використання конкретних стандартів або рамок для інтегрованої звітності, тоді як інші можуть залишати вибір формату за компанією. Зокрема, в Німеччині існують спеціальні вимоги до звітування підприємств з питань соціальної та екологічної відповідальності, що відрізняються від інших країн Європи. Це ускладнює порівнянність і сприйняття звітності, її обробку, перевірку і зберігання інформації. Поряд з цим вирішити дану проблему може таксономія звітності, про що зазначають багато дослідників;

3) аудит – у різних країнах можуть бути різні вимоги до аудиту інтегрованої звітності, зокрема, у деяких країнах може бути обов'язковим проведення аудиту всієї інтегрованої звітності, тоді як в інших – тільки певних її частин. Відсутність єдиних стандартів аудиту інтегрованої звітності створює додаткові перешкоди популяризації інтегрованого звітування;

4) рівень розуміння та сприйняття інтегрованої звітності може відрізнятися в різних країнах, що залежить від звичної практики, інформаційних потреб, політики бізнес-середовища.

Європейський досвід підготовки інтегрованої звітності може бути використаний для вдосконалення системи звітності в Україні, зокрема, для поліпшення якості та доступності інформації про фінансовий стан підприємств. Це може сприяти підвищенню рівня довіри інвесторів, забезпеченню ефективного управління підприємствами та збільшенню їх конкурентоспроможності. Однак, впровадження європейського досвіду підготовки інтегрованої звітності в Україні може стати складним завданням через ряд чинників, таких як недостатні ресурси та кваліфікація кадрів, відсутність національної стратегії розвитку фінансової звітності та низький рівень свідомості бізнесу щодо важливості інтегрованої звітності. Тому для успішного впровадження європейського досвіду підготовки інтегрованої звітності в Україні необхідно підвищувати кваліфікацію бухгалтерів, вдосконалювати вітчизняну бізнес-практику, вирішити питання регулювання інтегрованої звітності шляхом створення національної системи інтегрованої звітності в Україні для її адаптивного впровадження в

практику для підвищення конкурентоспроможності, зміцнення репутації та залучення інвестицій.

Висновки

Інтегрована звітність відображає сучасний підхід до формування звітності, який передбачає поєднання в одному документі фінансової звітності з інформацією про соціальну відповідальність та екологічні наслідки діяльності. Цей підхід забезпечує інтегроване розуміння економічних, соціальних та екологічних аспектів діяльності підприємства і дозволяє забезпечити більш цілісне представлення інформації про його функціонування. У Європі підготовка інтегрованої звітності є досить поширеною серед компаній приватного та публічного сектору, а її вплив постійно зростає. Серед європейських країн найбільш розвинена практика складання інтегрованої звітності у Франції, Данії, Бельгії, Німеччині, Італії, Іспанії, Швеції, Нідерландах та Великобританії. Основні відмінності між країнами полягають у відсутності єдиних правил чи стандартів, присутності значного впливу законодавства на національному рівні, не достатній регламентації щодо єдиного формату або таксономії інтегрованої звітності, різними вимогами до аудиту нефінансової інформації у звітності, ментальному розумінні та сприйнятті інтегрованої звітності.

Важливу роль у поширенні інтегрованої звітності відіграла Директива 2014/95/ЄС, яка визначила обов'язок звітування підприємств щодо соціальної і екологічної відповідальності. Директива вимагає від підприємств, які займаються діяльністю в ЄС та мають понад 500

працівників, публікувати щорічні звіти про свою політику відносно працівників, принципи соціальної відповідальності, дотримання прав людини, а також вплив на довкілля та подолання корупції. Мета Директиви співпадає з метою підготовки інтегрованої звітності щодо забезпечення прозорості та відкритості діяльності підприємств відносно їх соціальної відповідальності та внеску у створення сталих та екологічно безпечних умов для розвитку суспільства. Інтегроване звітування спирається на вимоги концептуальної основи IIRF і стандартів GRI, ESG, IFRS, SDG шляхом об'єднання інформації про екологічні, соціальні та управлінські показники роботи підприємства з інформацією про його внесок у досягнення цілей сталого розвитку. Завдяки цьому інтегрована звітність може надати більш повну інформацію про створення вартості, управління впливом на суспільство та навколишнє середовище, внесок у вирішення глобальних проблем.

Впровадження європейського досвіду підготовки інтегрованої звітності в Україні має великі перспективи і може принести численні переваги для українських компаній та економіки загалом. Інтегрована звітність дозволяє компаніям демонструвати свою сталість та спроможність досягати економічних, соціальних та екологічних цілей. Це допомагає компаніям зміцнити свою репутацію, залучати інвестиції та забезпечувати конкурентоспроможність. Перспективи подальших досліджень полягають в імплементації європейського досвіду інтегрованого звітування в Україні, що може мати значний потенціал для покращення економічної стійкості та залучення інвестицій.

SEMENOVA Svitlana^{1*}

1* PhD (Economic), Associate Professor, Associate Professor of Department Accounting and Taxation State University of Trade and Economics, e-mail: s.semenova@knu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0001-7250-7482

EXPERIENCE OF EUROPEAN COUNTRIES IN THE PREPARATION OF INTEGRATED REPORTING

Goal. The concept of integrated reporting significantly expands the effectiveness of corporate reporting of companies. Integrated reporting is able to satisfy the information needs of a wide range of users, as it involves combining in one document financial information on value creation, risk management, with information on social responsibility and environmental consequences of activity. The experience of European countries in the preparation of integrated reporting touches on the issues of improving transparency, efficiency, environmental and social responsibility of private companies and state institutions, disclosure of information about the contribution to achieving the goals of sustainable development. The purpose of the article is to compare the experience and national features of the preparation of integrated reporting of European countries, review the regulatory and legal regulation and the practice

of information disclosure. **Method.** During the research, such scientific methods as analysis, synthesis, comparison, systematization, induction, deductive method, analogy, modeling, system approach were used. **Results.** Integrated reporting is the result of integrated thinking reflected in the reporting of the company's value creation. In Europe, the practice of preparing integrated reporting is most common in France, Denmark, Belgium, Germany, Italy, Spain, Sweden, the Netherlands and Great Britain. The main differences between countries are the lack of uniform rules and standards, the significant influence of national legislation, the variability of reporting entities, the content and format of integrated reporting, its audit, mental understanding and perception. Integrated reporting of European companies is based on the requirements of Directives 2014/95/EU and 2013/34/EU, the IIRF International Conceptual Framework, GRI, ESG, IFRS, SDG standards. Thus, combining in one document information on environmental, social and management indicators of activity, value creation, management of impact on society and the environment, contribution to solving global problems. **Practical significance.** Implementation of the experience of European countries in the preparation of integrated reporting is of great importance for the Ukrainian economy and society in ensuring transparency and accountability of business, corporate social responsibility, improving economic stability, competitiveness of companies and attracting investments.

Keywords: reporting; integrated reporting; Financial Statements; non-financial reporting; European Union; experience of European countries; Directive 2014/95/EU; Sustainability; social responsibility; corporate reporting.

REFERENCES

1. Bezverkhyy, K. V. (2019). Implementation of the principle of sustainability and comparability of integrated reporting of domestic enterprises. *Ekonomichnyi zhurnal Odeskoho politekhnichnoho universytetu*, 2(8), 19-25. DOI: 10.5281/zenodo.3593840. URL: <https://economics.opu.ua/ejopu/2019/No2/19.pdf>
2. Bochenek, M. (2020). Analysis of the integrated reporting use in EU countries. *Problems and Perspectives in Management*, 18(3), 106-117. doi:10.21511/ppm.18(3).2020.09
3. *Commentary on Developments concerning Integrated Reporting*. For Realization of Sustainable Improvement of Corporate Value. 2022. URL: <https://www2.deloitte.com/jp/en/pages/strategy/articles/cg/integrated-report.html>.
4. *Directive 2013/34/EU* on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings. URL: <https://www.legislation.gov.uk/eudr/2013/34/contents#>
5. *Directive 2014/95/EU* on the disclosure of non-financial and diversity information. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0095>
6. *Environmental, Social, and Governance (ESG)*. URL: <https://www.oecd.org/finance/esg-investing.htm>
7. *Global Reporting Initiative*. GRI. URL: <https://www.globalreporting.org/standards>
8. Integrated Reporting in the European Public Sector: It's time to act! *ECIIA*. EUROSAI. Brussels-Belgium, July 2021, 28 p. URL: <https://www.eurosai.org/handle404?exporturi=/export/sites/eurosai/.content/documents/Integrated-Reporting-in-the-European-Public-Sector.pdf>
9. *Integrated Reporting: The International Framework (IIRF)*. URL: <https://integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/>
10. *International Financial Reporting Standards (IFRS)*. URL: <https://www.iasplus.com/en/standards>
11. Kaminska, I.B. (2019). Non-financial (social) reporting of enterprises. *Scientific Bulletin of IFNTUNG. Series: Economics and Management in the Oil and Gas Industry*, 2019. No. 2 (20), pp. 154-161
12. Kaye T. (2018). Rebuilding trust through integrated reporting: *Intheblack*, 01 Aug 2018. URL: <https://www.intheblack.com/articles/2018/08/01/rebuild-trust-integrated-reporting>
13. Korol S.Ya., Semenova S.M., Courbet M.A. (2022). Implementation of reporting on sustainable development in Ukraine: status and prospects in the context of European integration. *Business-Inform*. No. 1. C. 294-301. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-294-301>
14. Legenchuk, S. F., Polishchuk, I. R. (2017). Organizational and methodical approaches to disclosure of income distribution in integrated reporting. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, 2, 45-50.
15. Malyshkin, O. & Bezverkhyy, K. & Kovova, I. & Semenova, S. & Shulyarenko, S. & Karyev, V. (2018). *Harmonization of accounting and taxation at Ukrainian enterprises in the context of EU norms*. Monograph. State University of Infrastructure and Technologies. Kyiv, «ArtEk», DUIT, 418 p.
16. Mulyk, T. & Vascshilova, N. (2019), Integrated soundness of the enterprise and prospect of development, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 11. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.11.59
17. Panteleev V.P. (2019). Normative principles and practice of evaluating integrated reporting of enterprises according to the requirements of external and internal audit. *Accounting research at the Zhytomyr Polytechnic*. Volume 6: Development of integrated enterprise reporting: monograph. Zhytomyr: Zhytomyr Polytechnic, 2019. P. 167-176. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/4475>
18. Rendtorff, J.D. (2023). Responsible Business and Integrated Stakeholder Reporting: Towards a Stakeholder Model for Integrated Reporting of ESG and SDG. In: Kacanski, S., Kabderian Dreyer, J., Sund, K.J. (eds) *Measuring*

- Sustainability and CSR: From Reporting to Decision-Making. *Ethical Economy*, vol 64. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-26959-2_6
19. Semenova S.M., Shpyrko O.M. (2022). Features of the preparation of the integrated reporting of European companies. *Collection of scientific works of the State University of Infrastructure and Technologies*. Series "Economics and Management", Issue. 52. P. 65-71. DOI: 10.32703/2664-2964-2022-52-65-71
20. Shevchuk, N. (2023). Normative and Legal Regulation for Integrated Reporting. *Oblik i finansi*, 1(99), 56-67. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-1\(99\)-56-67](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-1(99)-56-67)
21. *Sustainable Development Goals* (SDG). URL: <https://sdgs.un.org/goals>
22. *The Routledge Handbook of Integrated Reporting*. Edited By Charl de Villiers, Pei-Chi Kelly Hsiao, Warren Maroun, 2020, 486. ISBN 9780367233853.
23. Trukhachev, V.I., Khoruzhy, L.I., Tryastsina, N.Y. (2023). Accounting and Analytical Support in Integrated Reporting. In: Trukhachev, V.I. (eds) *Unlocking Digital Transformation of Agricultural Enterprises. Innovation, Technology, and Knowledge Management*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-13913-0_28
24. Umantsiv H., Kotsupal O. (2022). Predictive information in integrated reporting. *Scientia fructuosa*. 2022. No. 6. S. 114-127. [https://doi.org/10.31617/1.2022\(146\)09UDC004:657.37DOI:10.31617/1.2022\(146\)09](https://doi.org/10.31617/1.2022(146)09UDC004:657.37DOI:10.31617/1.2022(146)09)
25. Whitaker, J., Eastwood, S. (2021). The rise of ESG and the importance of compliance. URL: <https://www.worldfinance.com/contributors/the-rise-of-esg-and-the-importance-of-compliance-with-protocols-and-reporting-obligations>
26. Zhigley I.V., Zakharov D.M. (2019). Is the management report a component of financial, non-financial or integrated reporting? *Problems of Theory and Methodology of Accounting, Control and Analysis*, 2019, (1(42)), 18–24. URL: [https://doi.org/10.26642/pbo-2019-1\(42\)-18-24](https://doi.org/10.26642/pbo-2019-1(42)-18-24)
27. Zhuk, V. M. (2019). Integrated Reporting: A Retrospective and Perspective in Ukraine. *Oblik i finansi*, 1(83), 20-27. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1\(83\)-20-27](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1(83)-20-27).
28. Zubilevych, S. (2021). Organization of integrated report preparation. *Interdisciplinary research: opportunities and options for implementation: a collection of scientific papers*. Nizhyn: NDU Gogol, 2021. pp. 161-164. URL: http://nati.org.ua/docs/science/2021/Conference_09122021_p001.pdf#page=162

Стаття надійшла до редакції: 01.05.2023
Received: 2023.05.01